

Development of Academic Administration Models Affecting of School Effectiveness Under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2

Kusuma Chotiwangso^{1*} Apisit Somsrisuk² and Suphirun Jantarak²

¹ Graduate Student, Master of Education, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

² Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Kusuma.c.kc110@gmail.com

ABSTRACT

This article aimed to: 1) identify the components of academic administration models of school effectiveness; 2) develop academic administration models of school effectiveness; and 3) evaluate the appropriateness of the proposed academic administration models of school effectiveness under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2. The research was conducted in two phases. Phase 1 involved model development with five experts selected through purposive sampling using an agree–disagree questionnaire, with an acceptance criterion of 80 percent or higher. Phase 2 examined the appropriateness of the developed model. The sample consisted of 348 school administrators and teachers selected through multi-stage random sampling. Data were collected using a five-point rating scale questionnaire with a content validity index (IOC) of 0.60–1.00, discrimination power of 0.52–0.93, and a reliability coefficient of 0.99. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, and standard deviation. The results of the study found that: 1) the academic administration model of school effectiveness comprised four components: factors affecting academic administration, scope of academic administration, academic administration process, and school effectiveness; 2) the academic administration models of school effectiveness consisted of four main components, as follows: (1) Factors affecting academic administration consisted of four elements: administrators, teachers and personnel, general conditions and environment, and parents and community; (2) The scope of academic administration consisted of eight components: school curriculum development, educational measurement and evaluation, educational supervision, development of educational media, innovation and technology, research to develop educational quality, development of learning processes, and development of educational quality assurance systems; (3) The academic administration process consisted of four components: planning, implementation of the plan, monitoring and evaluation, and improvement; (4) School effectiveness consisted of four components: development of academic achievement, school transformation and development, development of positive student attitudes, and problem-solving in schools; and 3) The academic administration models of school effectiveness under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2 were overall at a high level.

Keywords: Development Model, Academic Administration, School Effectiveness

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

กุสุมา โชติวงโส^{1*} อภิลิธี สมศรีสุข² และ ทรัพย์หิรัญ จันทักษ์²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Kusuma.c.kc110@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน 2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ใช้เกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป และระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวน 348 คน โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.52-0.93 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารวิชาการ และประสิทธิผลของโรงเรียน 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูและบุคลากร ด้านสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อม และด้านผู้ปกครองและชุมชน (2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ จำนวน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (3) กระบวนการบริหารวิชาการ จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข (4) ประสิทธิผลของโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาเจตคติเชิงบวกของผู้เรียน และการแก้ปัญหาในโรงเรียน และ 3) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การบริหารงานวิชาการ, ประสิทธิผลของโรงเรียน

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) มีสถานะเป็นแผนระดับที่ 2 ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ และใช้เป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนระดับที่ 3 เพื่อให้การดำเนินงานของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ได้ รวมไปถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งจากภายใน เพื่อให้สามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายที่เกิดขึ้นรอบด้าน

อีกทั้งต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน และสมดุล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลถือเป็นความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำคัญของสถานศึกษาและตัวชี้วัดความสำเร็จตามหลักสูตร (วิไลวรรณ ปูธิรัตน์, 2558) ฉะนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับและเป็นหัวใจของภารกิจการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มประสิทธิภาพ (ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล, 2561) และด้วยเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ นำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยกำหนดตัวชี้วัดด้านผู้เรียน ได้แก่ ร้อยละของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมด้าน ร้อยละของผู้เรียนที่อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และมีนิสัยรักการอ่าน ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ร้อยละของผู้เรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) มากกว่าร้อยละ 50 ในแต่ละวิชาเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมา ดังนั้น การประเมินคุณภาพผู้เรียนจึงเป็นภารกิจทางวิชาการที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลที่ตอบสนองของตัวชี้วัดด้านผู้เรียนตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงความรู้ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2565)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า สถานศึกษาคควรให้ความสำคัญในการบริหารงานในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานด้านวิชาการ โดยภาพรวมยังมีปัญหาหลายประการซึ่งจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในด้านการดำเนินการ ซึ่งจากผลการประเมินความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงจากปีการศึกษา 2564 ในรายวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเร่งดำเนินการช่วยเหลือและพัฒนาให้สถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนยกระดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2, 2566)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อนำไปสู่การยกระดับการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ตลอดจนความต้องการของชุมชนและระดับชาติได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
3. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบ

1.1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

1.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

1.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยขออนุญาตหมายผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาองค์ประกอบการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนแล้วมารวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์ร้อยละ โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไปและวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อใช้ประกอบการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

2. ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ

2.1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,961 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 181 คน และครู จำนวน 1,780 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 348 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 83 คน และครู จำนวน 265 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

2.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.52-0.93 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99

2.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีกลุ่มตัวอย่าง แล้วจัดส่งแบบสอบถาม ในรูปแบบออนไลน์ (Google Form) จำนวน

348 ฉบับ และรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป โดยแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 348 ฉบับ ได้คืน 348 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าทางสถิติ ดังนี้

2.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ (สิรดา สายมาษา, 2565)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

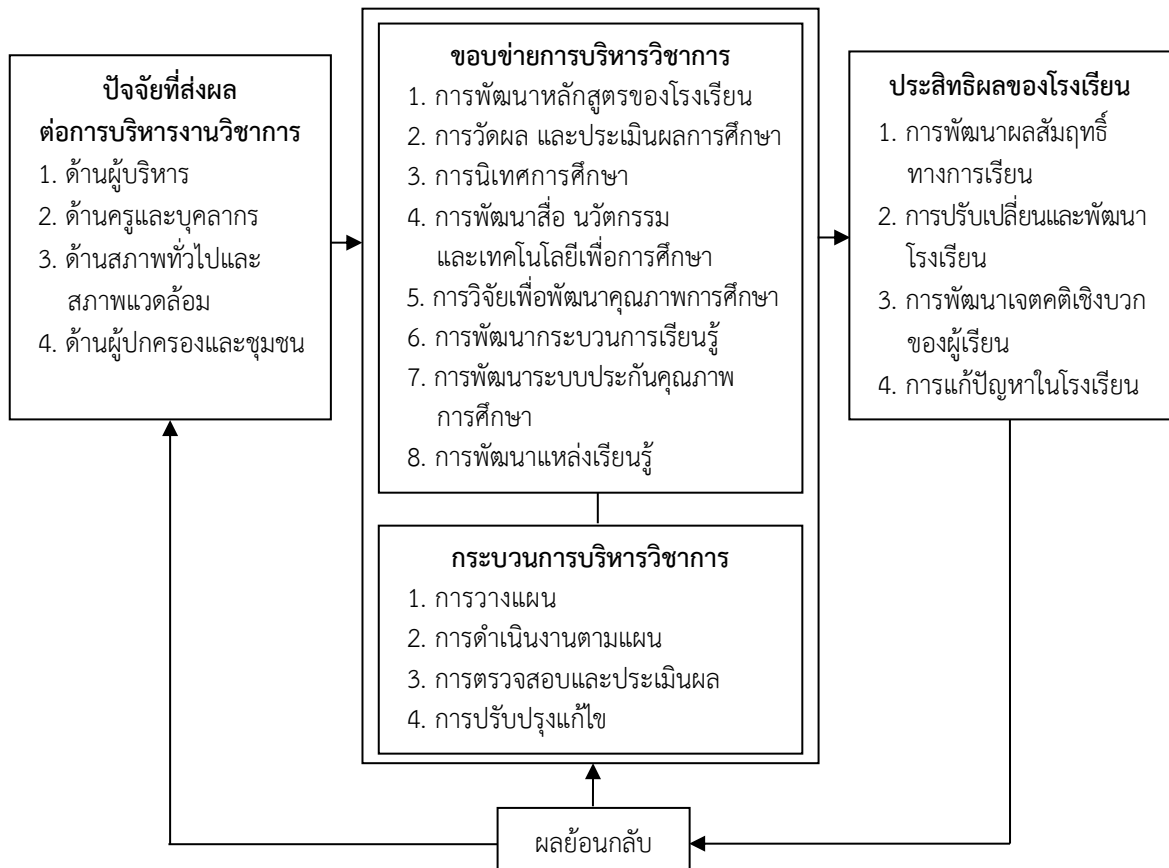
ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์จากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังเคราะห์จากแนวคิดของ วิไลวรรณ ปุริรัตน์ (2558); สุชาดา ถาวรชาติ (2559); วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560); วรพล เจริญชัย (2561); อาทิจญา โขคดีวัฒนา (2561); แคทรียา บุตรศรีผา (2565); นิตยา ไชยสุระ (2565); สิรดา สายมาษา (2565); จิรวัดน์ อามุกกะ (2566); และนฤมล มณีแดง (2566) ซึ่งมีจำนวน 4 องค์ประกอบ อันได้แก่ 1) ด้านผู้บริหาร 2) ด้านครูและบุคลากร 3) ด้านสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อม และ 4) ด้านผู้ปกครองและชุมชน

2. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ สังเคราะห์จากแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550); เจริญพร คำจารย์ (2558); วิไลวรรณ ปุริรัตน์ (2558); ชวัลลักษณ์ รัตนภักทรกุล (2559); วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560); อภิเชษฐ์ บุญพะยอม (2560); สิรดา สายมาษา (2567); Faber & Gilbert (1970); Sergiojovanni et al. (1980) และ Owen R.G. (2001) ซึ่งมีจำนวน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน 2) การวัดผล และประเมินผลการศึกษา 3) การนิเทศการศึกษา 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และ 8) การพัฒนา แหล่งเรียนรู้

3. กระบวนการบริหารงานวิชาการ สังเคราะห์จากแนวคิดของ เจริญพร คำจารย์ (2558); ทรปภา ศรีธิสาร (2558); วิไลวรรณ ปุริรัตน์ (2558); ชวัลลักษณ์ รัตนภักทรกุล (2559); สมัย ขารมาลย์ (2559); ธัญดา ยงยศยั้ง (2560); วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560); จารุณี หงษาขุม (2561); ดวงภา เตป้า (2562) และสิรดา สายมาษา (2565) ซึ่งมีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงานตามแผน 3) การตรวจสอบและประเมินผล และ 4) การปรับปรุงแก้ไข

4. ประสิทธิผลของโรงเรียน สังเคราะห์จากแนวคิดของ กิตติยา บุญแซม (2561); ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ (2561); นพรัตน์ ศรีสุวรรณ (2561); ปฐมพงษ์ ขวาลิต (2561); สิรดา สายมาษา (2565); จรุณ พุทธจักร (2566); ภัทรนิตี ภัคดีพันดอน (2566); ยุทธศักดิ์ อินทฤฎูกร สวัสดิ์วงศ์ชัย (2566); Irfan et al. (2024) และ Saga, J. G. (2025) ซึ่งมีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 3) การพัฒนาเจตคติเชิงบวกของผู้เรียน และ 4) การแก้ปัญหาในโรงเรียน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

1.1 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยคัดสรรปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการที่มีความถี่ 5 หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านผู้บริหาร 2) ด้านครูและบุคลากร 3) ด้านสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อม และ 4) ด้านผู้ปกครองและชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ	วิไลวรรณ ฟูรัตน์ (2558)	สุชาติ ฤทธิชาติ (2559)	วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560)	วรพล เจริญชัย (2561)	อาทิตยา โชคดีวัฒนา (2561)	แคทรียา บุตรศรีผา (2565)	นิตยา ไชยสุระ (2565)	สิรดา สายมยา (2565)	จิรวัดน์ อามุกะ (2566)	นฤมล มณีแดง (2566)	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านผู้บริหาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
2. ด้านครูและบุคลากร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
3. ด้านสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อม	✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓	7	70
4. ด้านผู้ปกครองและชุมชน	✓	✓	✓			✓	✓	✓		✓	7	70

1.2 ผลการสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยคัดสรรขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่มีความถี่ 5 หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป พบว่า มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน 2) การวัดผลและประเมินผลการศึกษา 3) การนิเทศการศึกษา 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา 6) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และ 8) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ	สพฐ. (2550)	เจริญพร คําจารย์ (2558)	วิไลวรรณ ปุริรัตน์ (2558)	ชวัลลักษณ์ ตรีวิทพรกุล (2559)	วิภาภรณ์ สร้อยคํา (2560)	อภิเชษฐ์ บุญพะยอม (2560)	สิรดา สายยามา (2565)	Faber & Gilbert (1970)	Sergiovanni et al. (1980)	Owen R.G. (2001)	ความถี่	ร้อยละ
1. การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		9	90
2. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	9	90
3. การนิเทศการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	9	90
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		8	80
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				7	70
6. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓	✓			✓	✓	✓			✓	6	60
7. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา	✓	✓		✓		✓	✓	✓			6	60
8. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	✓	✓		✓	✓		✓				5	50

1.3 ผลการสังเคราะห์กระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยคัดสรรกระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีความถี่ 5 หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงานตามแผน 3) การตรวจสอบและประเมินผล และ 4) การปรับปรุงแก้ไข ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการบริหารงานวิชาการ

องค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานวิชาการ	เจริญพร คําจารย์ (2558)	ภรภา ศิริสาร (2558)	วิไลวรรณ ปุริรัตน์ (2558)	ชวัลลักษณ์ ตรีวิทพรกุล (2559)	สมัย ชารมลาย์ (2559)	ัญญา ยงยศยิ่ง (2560)	วิภาภรณ์ สร้อยคํา (2560)	จรรณี หงษาชุม (2561)	ดวงนภา เตปํา (2562)	สิรดา สายยามา (2565)	ความถี่	ร้อยละ
1. การวางแผน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		9	90
2. การดำเนินงานตามแผน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	9	90
3. การตรวจสอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	9	90
4. การปรับปรุงแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		8	80

1.4 ผลการสังเคราะห์ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยคัดสรรกระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีความถี่ 5 หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 3) การพัฒนาเจตคติเชิงบวกของผู้เรียน และ 4) การแก้ปัญหาในโรงเรียน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียน

องค์ประกอบของประสิทธิผลของโรงเรียน	กิตติยา บุญแซม (2561)	ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ (2561)	นพรัตน์ ศรสุพรรณ (2561)	ปฐมพงษ์ ขวาลิต (2561)	สิรดา สายยามา (2565)	จรรณี พุทจักร (2566)	ภัทรนธิ ภัคดิพันธ์ (2566)	ยุทธิศักดิ์ อินทฤฎูร์ สวัสดิ์วงศ์ชัย (2566)	Irfan et al. (2024)	Saga (2025)	ความถี่	ร้อยละ
1. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		9	90
2. การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	✓	✓	✓			✓	✓			✓	6	60
3. การพัฒนาเจตคติเชิงบวกของผู้เรียน	✓	✓	✓			✓		✓			5	50
4. การแก้ปัญหาในโรงเรียน	✓	✓	✓		✓	✓					5	50

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยแต่ละองค์ประกอบมีความถี่ 4 คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป นั้นแสดงว่าองค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สามารถนำไปใช้ได้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่					ความถี่	ร้อยละ
		1	2	3	4	5		
1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ								
1.1	ด้านผู้บริหาร	√	√	√	√	√	5	100
1.2	ด้านครูและบุคลากร	√	√	√	√	√	5	100
1.3	ด้านสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อม	√	√	√	√	√	5	100
1.4	ด้านผู้ปกครองและชุมชน	√	√	√	√	√	5	100
2. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ								
2.1	การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน	√	√	√	√	√	5	100
2.2	การวัดผล และประเมินผลการศึกษา	√	√	√	√	√	5	100
2.3	การนิเทศการศึกษา	√	√	√	√	√	5	100
2.4	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	√	√	√	√	√	5	100
2.5	การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน	√	√	√	√	√	5	100
2.6	การวัดผล และประเมินผลการศึกษา	√	√	√	√	√	5	100
2.7	การนิเทศการศึกษา	√	√	√	√	√	5	100
2.8	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	√	√	√	√	√	5	100
3. กระบวนการบริหารวิชาการ								
3.1	การวางแผน	√	√	√	√	√	5	100
3.2	การดำเนินงานตามแผน	√	√	√	√	√	5	100
3.3	การตรวจสอบและประเมินผล	√	√	√	√	√	5	100
3.4	การปรับปรุงแก้ไข	√	√	√	√	√	5	100
4. ประสิทธิผลของโรงเรียน								
4.1	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	√	√	√	√	√	5	100
4.2	การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน		√	√	√	√	4	80
4.3	การพัฒนาเจตคติเชิงบวกของผู้เรียน	√	√	√	√	√	5	100
4.4	การแก้ปัญหาในโรงเรียน		√	√	√	√	4	80

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ประสิทธิผลของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.20) กระบวนการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.27) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.20) และขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.18) ตามลำดับ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวม

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน	ผลการวิเคราะห์		ระดับความเหมาะสม	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ	4.06	0.20	มาก	3
2. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ	4.05	0.18	มาก	4
3. กระบวนการบริหารวิชาการ	4.12	0.27	มาก	2
4. ประสิทธิผลของโรงเรียน	4.14	0.20	มาก	1
เฉลี่ย	4.08	0.12	มาก	-

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

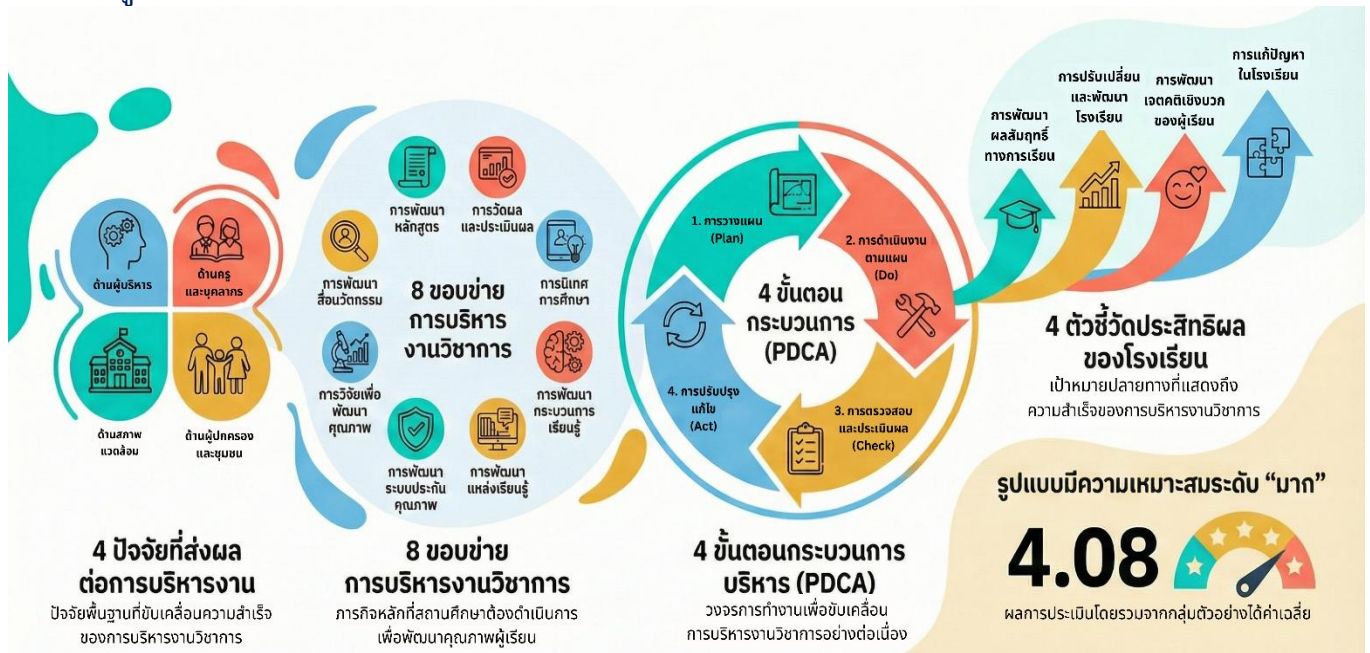
องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีจำนวน 4 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ 2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารวิชาการ และ 4) ประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการศึกษาขององค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารวิชาการ และประสิทธิผลของโรงเรียน จากตำรา เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการที่หลากหลาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบ นิยามปฏิบัติการ พฤติกรรมบ่งชี้ และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริดา สายมายา (2565) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ 2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารงานวิชาการ และ 4) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบหลัก ทั้งนี้อาจเพราะว่า ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการต้องอาศัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดผลหรือส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยอาศัยความเหมาะสมกับการดำเนินงานขององค์กร โดยขึ้นอยู่กับลักษณะหรือประเภทขององค์กรนั้น ๆ ด้วย เช่น โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศองค์กร การรับรู้ ทักษะคิดและค่านิยมบุคลากรภาพ รวมถึงนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ต่าง ๆ ของผู้บริหาร การปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานด้านสภาพทางกายภาพที่แสดงถึงความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้ได้ผลดี และปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนใกล้เคียงกับโรงเรียนในการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาต่อผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล มณีแดง (2566) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา และด้านผู้ปกครองและชุมชน ประกอบกับการมีขอบข่ายงานและภาระงานทางวิชาการที่อยู่ในความรับผิดชอบกิจการของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลที่เป็นกระบวนการบริหารในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตรและเกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้เรียน และมีการจัดแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มที่และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภาภรณ์ ศรีอัยคำ (2560) ที่พบว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 8 ด้าน ได้แก่ การนิเทศ การศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การวิจัยและการพัฒนา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ในขั้นตอนการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการให้เกิดขึ้นต่อเนื่องและบรรลุตามเป้าประสงค์ที่คาดหวังของโรงเรียน ตั้งแต่กระบวนการที่บุคลากรในโรงเรียนเตรียมการล่วงหน้าเพื่อให้การดำเนินงานเกิดความสำเร็จ

อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต โดยอาศัยการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมัย ชารมมาลย์ (2559) ที่พบว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง/นำไปใช้ ตลอดจนการมีประสิทธิผลของโรงเรียน หรือความสามารถในการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโรงเรียน ในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานที่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ตั้งแต่การดำเนินงานของโรงเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการเรียนที่สูงขึ้น เป็นคนเก่ง คนดี มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความสามารถในการคิดเลข อ่านและเขียน มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ (2561) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การผลิตนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 3) การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และ 4) การแก้ปัญหาในโรงเรียน

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 2 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะ การบริหารงานวิชาการนั้นเป็นภารกิจหลักที่ขับเคลื่อนกระบวนการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้คุณภาพและมาตรฐานที่กำหนดให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานด้านวิชาการ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่แสดงถึงความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา รวมถึงผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามการเรียนรู้อันดีของนักเรียน ประกอบกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้ผ่านการดำเนินการตามขั้นตอนพร้อมศึกษาทฤษฎี หลักการ งานวิจัย สอบถามผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบอย่างรอบคอบ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560) ที่พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริดา สายมายา (2556) ที่พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 โมเดลการขับเคลื่อนรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงระบบที่มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 2

จากการวิจัย ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่แสดงถึงความสำคัญในการบริหารงานวิชาการที่มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิผลของโรงเรียน นำมาซึ่งโมเดลการขับเคลื่อนรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงระบบที่มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงสร้างและองค์ประกอบหลักของรูปแบบ มี 4 องค์ประกอบหลัก และเมื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ 2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารวิชาการ และ 4) ประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความเชื่อมโยงเชิงระบบ (Inputs-Process-Outputs) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ปัจจัยนำเข้า (Input): ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการต้องอาศัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูและบุคลากร ด้านสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อม และด้านผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสนับสนุนให้เกิดผลหรือส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

2.2 ขอบเขตงาน (Tasks): ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาระบบการเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งขอบข่ายงานเหล่านี้เกี่ยวข้องกับภาระงานทางวิชาการที่สถานศึกษาต้องรับผิดชอบ

2.3 การขับเคลื่อน (Process): การดำเนินงานทั้งหมดจะถูกขับเคลื่อนด้วย กระบวนการบริหารวิชาการ ซึ่งมี 4 องค์ประกอบที่สอดคล้องกับวงจรบริหาร PDCA ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

2.4 ผลลัพธ์ (Outcome): เมื่อดำเนินการตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่ประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสะท้อนความสามารถในการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา เช่น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาเจตคติเชิงบวกของผู้เรียน และการแก้ปัญหาในโรงเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบนี้เน้นย้ำว่าการบรรลุประสิทธิผลของโรงเรียน (P4) จำเป็นต้องมีปัจจัยสนับสนุน (P1) ที่แข็งแกร่ง และการจัดการขอบข่ายงาน (P2) ที่ชัดเจน ผ่านกระบวนการบริหารที่เป็นระบบและต่อเนื่อง (P3) เพื่อให้การพัฒนาการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีจำนวน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ 2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารวิชาการ และ 4) ประสิทธิผลของโรงเรียน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ 2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3) กระบวนการบริหารวิชาการ และ 4) ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านผู้บริหาร 2) ด้านครูและบุคลากร 3) ด้านสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อม และ 4) ด้านผู้ปกครองและชุมชน

2.2. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน 2) การวัดผลและประเมินผลการศึกษา 3) การนิเทศการศึกษา 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การวิจัย

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และ 8) การพัฒนา แหล่งเรียนรู้

2.3. กระบวนการบริหารวิชาการ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงานตามแผน 3) การตรวจสอบและประเมินผล และ 4) การปรับปรุงแก้ไข

2.4. ประสิทธิภาพของโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 3) การพัฒนาเจตคติเชิงบวกของผู้เรียน และ 4) การแก้ปัญหาในโรงเรียน

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพของโรงเรียน 2) กระบวนการบริหารวิชาการ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ และ 4) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มี 4 องค์ประกอบหลัก ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิผลกับโรงเรียนมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนตามที่วางไว้

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 และจัดทำเป็นคู่มือ เพื่อพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและยกระดับการพัฒนาการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา บุญแถม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- แคทรียา บุตรศรีผา. (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษานครพนม. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- จรรุณ พุทธจักร. (2566). ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนจังหวัดสุพรรณบุรี. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม).
- จรรุณี หงษาชุม. (2561). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อรองรับการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- จิรวัดน์ อามุคคะ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- เจริญพร คำจารย์. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

- ชวัลลักษณ์ รัตวิทรกุล. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ดวงภา เตปตา. (2562). การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท่าบุงูญเรื่อง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ทิพมาศ ดนตรีพงษ์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (การศึกษาหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ธัญดา ยงยศยิ่ง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).
- ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์เชิงปริมาณผลงานเชิงคุณภาพ. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 11(1), 126-127.
- นพรัตน์ ศรีสุวรรณ. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในประเทศไทย. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี).
- นฤมล มณีแดง. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 7(1), 172-187.
- นิตยา ไชยสุระ. (2565). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฐมพงษ์ ขวาลิต. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ภรปภา ศรีธิดา. (2558). การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ภัทรนีย์ ภัคดีพันดอน. (2566). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี).
- ยุทธศักดิ์ อินทฤฎู สวัสดิ์วงศ์ชัย. (2566). การพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- วรพล เจริญชัย. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- วิภาภรณ์ สร้อยคำ. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- วิไลวรรณ ปุริรัตน์. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สมัย ชารมาลย์. (2559). รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. นครพนม: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2567)*. สืบค้นจาก <https://www.nesdc.go.th/the-national-economic-and-social-development-plan/the-thirteenth-plan-2023-2027/>.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2565). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).
- สิรดา สายมายา. (2567). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับ โรงเรียนในโครงการ “การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี).
- สุชาดา ถาวรชาติ. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- อภิเชษฐ์ บุญพะยอม. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- อาทิวรรณ โชคดีวัฒนา. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- Faber, C.F., & Gilbert, F.S. (1970). *Elementary school administration*. New York: Holt Rhinehart and Winston.
- Irfan, S., Ibrahim, M. B. B., & Riaz, M. (2024). Exploring the Nexus Between Leadership and School Effectiveness: A Comprehensive Review of Past Literature. *COMPETITIVE: Journal of Education*, 3(3), 159-176.
- Owens, R.G. (2001). *Organization Behavior in Education: Instructional Leadership and School Reform*. (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Saga, J. G. (2025). A Structural Model on School Management Effectiveness. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, 9(3), 3303-3313.
- Sergiovanni, T. J., Burlingame, M., Coombs, F. D., & Thurston, P. W. (1980). *Education Governance and Administration*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice - Hall.